

SOCIJALNA POLITIKA EU

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ Različitost između socijalnih poredaka na evropskom prostoru datira od samog nastanka, odnosno institucionalizovanja država blagostanja. od tada do danas, osnovnu ravan razlikovanja u socijalnoj sferi predstavlja orijentisanost, odnosno oblikovanje institucija i strukturisanje socijalnih prava prema državi i/ili tržištu.
- ▶ U zavisnosti od dominacije jednog od ova dva faktora, njihove kombinacije, zajedno sa ulogom koju porodice (ne)formalno imaju, nastale su socijalne države zasnovane na (bez)uslovnom ostvarivanju socijalnih prava, zbog čega se kriterijumi, koje je potrebno ispuniti za ostvarivanje prava u oblastima socijalne politike (socijalne sigurnosti i socijalnog osiguranja), međusobno znatno razlikuju (Perišić, 2014).

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ Teorijski osnov o nadnacionalnim obrascima socijalne solidarnosti je ograničen. Ujednačavanje socijalnih sistema u jedinstven, unifikovani poredak u EU nije moguće iz najmanje tri razloga:
- ▶ (1) prostor komunitarne politike zapošljavanja i socijalne politike već su zauzele snažno bazirane nacionalne politike;
- ▶ (2) donosioci odluka na nacionalnom nivou uopšteno nisu voljni da prenesu kompetencije iz socijalne i politike zapošljavanja na institucije EU;
- ▶ (3) vrlo je vjerovatno da se države članice suočavaju sa sličnim izazovima ali postoje razlike u institucionalnom funkcionisanju.
(Perišić, 2014)

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ Slogan EU o „ujedinjenosti u različitostima“ primjenljiv je na specifičan način upravo i na diverzitet brojnih dimenzija nacionalnih socijalnih politika.
- ▶ EU figuriše kao okvir povezanosti evropskih država blagostanja, bez obzira koliko je labav i širok.
- ▶ Podsticaji za evropsku debatu o zajedničkim i/ili koordinisanim naporima u pravcu suočavanja sa zajedničkim (socijalnim) izazovima egzistirali su paralelno sa brojnim preprekama za veću povezanost socijalnih politika.
- ▶ Od početka evropskih integracija, socijalna politika kotirala se nisko u prevashodno ekonomskoj agendi evropskih zajednica, u kojoj je problematika približavanja politika blagostanja prepuštena spontanizmu

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ Dva nivoa promjene u odnosu:
- ▶ pojava novih formi siromaštva: za razliku od, na primjer, siromaštva kod starih tokom sedamdesetih, početkom devedesetih omasovilo se siromaštvo u starosnoj kategoriji onih koji bi trebalo da budu radno aktivni, naročito mladih, koji nisu imali nikakvo zaposlenje ili su duži kontinuirani period izvan tržišta rada i sl.;
- ▶ Snažnija povezanost više faktora rizika kod većeg broja stanovnika. „Termini 'polarizacija', 'dualizacija' i 'marginalizacija' ušli su u vokabular analitičara siromaštva, za opisivanje sve većeg jaza između onih koji su bili u mogućnosti da ostvare koristi od socijalnih i ekonomskih sistema i onih koji su bili isključeni iz njih.

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ Intenziviralo su uvećanje jaza između zaposlenih, na koje se primjenjuje darežljivo socijalno osiguranje i nezaposlenih, između urbane i ruralne populacije, centra i periferije, sposobnih za rad i lica sa invaliditetom, muškaraca i žena.
- ▶ Identifikovane su kategorije lica koje žive na marginama društva i koje zahtjevaju posebnu pomoć:
 - ▶ dugotrajno nezaposleni,
 - ▶ samohrani roditelji,
 - ▶ migranti i izbjeglice i
 - ▶ de-privilegovani koji žive u urbanim i ruralnim oblastima. (Perišić, 2014)

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ U današnjoj Evropi, više oko 20 miliona djece nalazi se u riziku od siromaštva. Rizik se povećava na 25% kod djece koja žive u višečlanim porodicama, a prelazi 30% kod djece koja žive sa jednim roditeljem (SE2020:2010) .
- ▶ Svaka peta mlada osoba u EU nalazi se u riziku od siromaštva. Sve veći broj mladih ljudi ne uspeva da nađe mjesto u stručnom obrazovanju i ima ograničene šanse da nađe zaposlenje. Svaka peta osoba starosti do 25 godina nije zaposlena te je, prema tome, izložena većem riziku od siromaštva. U isto vrijeme, činjenica da svaki deseti mladi čovjek koji je zaposlen i dalje živi u siromaštvu, ukazuje na to da je potrebno poboljšati i kvalitet integracije mladih ljudi na tržištu rada (SE2020:2010).

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ Nezaposlenost je glavni uzrok siromaštva među stanovništvom radnog uzrasta. Rizik od siromaštva za nezaposlene je više od pet puta veći nego za one koji imaju posao (44% prema 8%). Siromaštvo i isključenost sa tržišta rada idu ruku pod ruku, a to je posebno vidljivo kod žena i mladih ljudi. Međutim, niske plate, ograničene vještine i nepotpuna iskorišćenost kapaciteta zaposlenih mogu rezultirati siromaštvom zaposlenih (SE2020, 2010).
- ▶ Starije osobe su takođe izložene višem riziku od siromaštva u poređenju sa ukupnom populacijom (19%), a u nizu zemalja, starija populacija je naročito izložena materijalnoj deprivaciji. Razmere demografskog izazova sa kojim se EU suočava samo će intenzivirati ovaj problem. Broj penzionera u EU će porasti za više od 25 miliona do 2030. godine, čime će se povećati pritisak na adekvatnost i dugoročnu održivost naših penzijskih sistema kao i zdravstvenih sistema i sistema nege starih osoba. Dugoročno posmatrano, rizik siromaštva starijih će takođe će se povećati ukoliko njihove radne biografije budu fragmentirane (SE2020, 2010)..

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ U prvom petogodišnjem periodu nakon usvajanja Lisabonske strategije (2000–2005), premise politika i mjere definisane su izuzetno ekstenzivno i ticale su se kako prevencije, tako i pristupa svih pravima, resursima, uslugama, a naročito onih koji su najranjiviji, uz angažovanje svih relevantnih organa i nivoa vlasti.
- ▶ U drugom periodu (2005–2010), sprovedene su promene koje nisu zadržale fokus na socijalnoj koheziji, već su je stavili „u službu“ rasta i zapošljavanja. Socijalna uključenost realizovala bi se kao rezultat ostvarenja ciljeva u oblasti zapošljavanja i rasta, a zatim i reformi socijalnih modela. (Perišić, 2014)

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ U narednom strateškom dokumentu „Evropa 2020“, ciljevi Lisabonske strategije u domenu socijalne kohezije i socijalne uključenosti dodatno su prošireni i pozicionirani u kontekst inkluzivnog rasta. Usvojen je i cilj „izbavljenja najmanje 20 miliona ljudi od rizika siromaštva i isključenosti“, pri čemu su države članice pozvane da postavljaju sopstvene nacionalne mete u svrhu realizovanja ovog zajedničkog cilja.
- ▶ „Promovisanju socijalne uključenosti i borbe protiv siromaštva“ predstavlja jednu od deset integrisanih smjernica politike zapošljavanja. Nasuprot ovim nastojanjima, ograničenja i nedorečenosti u vezi sa upravljanjem Strategijom predstavljaju prijetnjutnju koordinaciju socijalne politike Evropske unije. (Perišić, 2014)

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ Posvećenost EU kreiranju koncepta i programa u redukciji siromaštva i socijalne isključenosti, suštinski je uticala na davanje prioriteta politikama socijalne uključenosti u državama članicama.
- ▶ U nekim državama EU, u kojima gotovo da nisu postojali diskursi o siromaštvu (države nordijskog režima), „siromaštvo nije (zaista) bilo prepoznavano kao problem koji zahtjeva posebnu pažnju“ sve do njegovog prepoznavanja na nivou EU.
- ▶ U nekim drugim državama, poput Velike Britanije, Francuske i Belgije, naročito je doprinela afirmisanju mera socijalnog uključivanja djece. (Perišić, 2014)
- ▶

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ Veliki doprinos pružen izradama nacionalnih akcionih planova, i to u vidu – prilagođavanja zajedničkih ciljeva Unije specifičnim okolnostima u državama članicama, odnosno sprovođenjem odgovarajućih nacionalnih politika, uvažavajući specifičnosti i diversifikovanosti nacionalnih sistema socijalne zaštite i socijalnih politika uopšte, kao i inicijalnog stanja, kada su siromaštvo i socijalna isključenost u pitanju.
- ▶ koordinacija u oblasti nacionalnih politika socijalne uključenosti odvija se na najmanje dva nivoa: na kognitivnom i na praktičnom nivou. Na kognitivnom nivou, u pitanju su: razvijanje koncepta socijalne uključenosti i njegovo ujednačavanje u različitim državama članicama; razvijanje indikatora praćenja napretka; uvođenje kvantifikovanih ciljeva; definisanje kriterijuma procjene uticaja. Na praktičnom nivou: podsticaju državama članicama u realizovanju promklamovanih ciljeva, intenziviranje uzajamnog učenja i razmjene najboljih praksi. (Perišić, 2014)

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ Evropska platforma za borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti predstavlja pokušaj EU da doprinese rješavanju socijalnih problema kroz strategiju Evropa 2020. Polja za akciju:
- ▶ Preduzimanje mjera u čitavom spektru javnih politika;
- ▶ Veće i uspješnije korišćenje fondova EU u cilju podrške socijalnom uključivanju;
- ▶ Promovisanje socijalnih inovacija zasnovanih na podacima;
- ▶ Rad kroz partnerstva i iskorišćavanje potencijala socijalne ekonomije;
- ▶ Poboljšanje koordinacije javnih politika između zemalja članica. (SE2020, 2010).

KOORDINACIJA POLITIKA SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

- ▶ Uprkos znatnim teorijskim i empirijskim naporima uloženim u ispitivanje problematike predmeta koordinacije u oblasti socijalne uključenosti, i dalje ne postoji nedvosmislen odgovor na pitanje da li je dominantnija koordinacija ciljeva i/ili politika u evropskim državama blagostanja.
- ▶ Uprkos tome, koordinacija nacionalnih politika ima povratan uticaj na razvijanje komunitarnog koncepta, podsticanjem dinamičnijeg pristupa razvoju socijalnih politika na nivou EU. Oblast socijalnog uključivanje predstavlja sa sigurnošću jedan od najčvršćih elemenata jedinstvenog evropskog socijalnog modela